

## Začlenění dopravní výchovy do učebních osnov vybraných učebních oborů na SOU

---

*Lenka Štouračová*

Dopravní výchova provází člověka po celý život. Už v mateřské škole děti získávají ty nejzákladnější znalosti, chodí na dopravní hřiště a trénují jízdu na kole s ohledem na dopravní značky, křižovatky, apod.

Také na základní škole jsou připravovány na život, jehož součástí je účast v dopravě, ať už jako chodce, cyklisté, motocyklisté nebo řidiči aut.

V dospělosti se musí účastníci silničního provozu průběžně seznamovat s novými předpisy a uplatňovat je v praxi, což je důležitý předpoklad, aby se zlepšila situace v dopravě a bezpečnost na silnicích.

Ruku v ruce je nutné mládež i dospělé motivovat a vést k ohleduplnosti, slušnosti, ukázněnosti a úctě k životu.

Myslím si, že dopravní výchova je opravdu důležitou součástí vzdělávání a výchovy.

Pracuji jako učitelka odborného výcviku na SOU a SOŠ – učební obor kuchař-číšník (kuchařka-servírka).

Na naší škole existují ještě učební obory – zemědělec-hospodyňka, cukrář-cukrářka, řezník a střední odborná škola SOŠ.

S výukou dopravní výchovy se v minulých letech setkali jen studenti učebního oboru zemědělec-hospodyňka v povinném předmětu „Motorová vozidla“.

Úkolem tohoto předmětu je připravit žáky k získání řídičského oprávnění skupiny T v průběhu 2.ročníku studia.

Obsah výuky odpovídá vyhlášce Federálního ministerstva dopravy č.55/1991 Sb. O výcviku a zdokonalování odborné způsobilosti řidičů silničních motorových vozidel. Podle této vyhlášky je minimální hodinová dotace pro výcvik řidičů skupiny T stanovena na 59 hodin.

Pro rozšíření řídičského oprávnění ze skupiny T na skupinu B ve 3. ročníku je stanoven minimální počet hodin 17. Vzhledem k tomu, že se většinou jedná o dívky, je obsah výuky rozšířen na jednohodinový předmět, tj. 33 hodin.

Při rozšiřování řídičského oprávnění ze skupiny T na skupinu C ve 3. ročníku je vyhláškou stanovena minimální dotace hodin na 79 hodin.

Zbývající hodiny jsou věnovány procvičování a opakování učiva jednotlivých tematických celků. Pro předvedení ke zkoušce musí být minimální počet hodin stanovený vyhláškou splněn.

Výuku předmětu Motorová vozidla může provádět vyučující s platným osvědčením pro učitele řidičů motorových vozidel pro příslušnou skupinu.

Rozpis učiva:

### **Motorová vozidla**

Učební obor: zemědělec-hospodyňka

2. ročník

(2 hodiny týdně, celkem 66 hodin)

1. Pravidla silničního provozu
  - Ustanovení pravidel silničního provozu, dopravní značky a dopravní zařízení včetně signálů pro řízení provozu ve vztahu k provozu motorových vozidel.
  - Řešení dopravních situací.
  - Rozbor příčin dopravních nehod, protialkoholní tematika a toxikománie.
  - Skupiny řidičských oprávnění, rozsah řidičského oprávnění, tělesná a duševní schopnost a spolehlivost k řízení motorových vozidel, povinnost držitele řidičského průkazu.
  - Podmínky provozu motorových vozidel skupiny T (způsobilost k provozu, technické prohlídky, vyřazování z provozu), hospodárnost provozu silničních motorových vozidel.
  - Občanskoprávní a trestněprávní odpovědnost řidiče, rozsah a podmínky pojištění odpovědnosti za škody způsobené provozem motorových vozidel.
  
2. Konstrukce a údržba traktoru
  - Všeobecný popis a soustava traktoru.
  - Účel, druhy, základní popis konstrukce, činnost, základní údržba, možné poruchy a jednoduché opravy jednotlivých skupin traktoru.
  - Zásady preventivní údržby, její význam pro bezpečnost a hospodárnost provozu a ochranu životního prostředí.
  - Základní postupy při vyhledávání běžných poruch a jejich odstraňování.
  
3. Teorie jízdy
  - Ovládací ústrojí traktoru.
  - Základní postupy řidičských dovedností (rozjíždění, řazení rychlostních stupňů, brzdění, zastavování, ovládání volantu, couvání).
  - Jízda s traktorem v různých situacích, postup úkonů, jízda za různých provozních poměrů a podmínek silničního provozu.
  - Jízda s přívěsem, vlečení vozidel.
  - Obecné zásady ochrany životního prostředí při provozu traktorů a pracovních strojů.
  
4. Zásady bezpečné jízdy
  - Základní fyzikální zákonitosti jízdy s traktorem a přívěsem.
  - Vliv člověka, technického stavu vozidla a prostředí na bezpečnost jízdy.
  - Zásady předvídativosti, rozpoznávání a řešení kritických situací.
  - Problematika vzájemných vztahů jednotlivých účastníků silničního provozu (dopravní etika).
  - Uložení a přeprava nákladů, přeprava strojů a náradí na traktoru.
  
5. Zdravotnická příprava
  - Prevence dopravních nehod ze zdravotních příčin.
  - Obecné zásady jednání při dopravní nehodě.
  - Stavy bezprostředně ohrožující život, zásady první pomoci.
  - První pomoc při jednotlivých poraněních.
  - Výbava a použití autolékárničky.
  
6. Opakování a procvičování probraného učiva

### **Motorová vozidla**

Učební obor: zemědělec-hospodyňka

3. ročník

(2 hodiny týdně, celkem 66 hodin)

## Rozšiřující výcvik z T na C

1. Pravidla silničního provozu
2. Nauka o konstrukci a údržbě vozidla
3. Opakování

Uvedený rozsah výuky se vztahuje na chlapce (rozšiřující výcvik z T na C).

Výuku pro dívky (rozšiřující výcvik z T na B) školy zkrátí na 1 hodinu týdně. Zbývající hodinovou dotaci lze využít pro výuku volitelných předmětů

Při zpracování Rámcově vzdělávajícího programu pro střední školy jsme na naší škole zavedli nový teoretický předmět „**Dopravní výchova**“.

Počítá se s dotací – 1 hodina týdně.

Rozpis učiva:

### **Dopravní výchova**

Předmět je to nepovinný, určený pro žáky druhých ročníků ostatních učebních oborů: kuchař-číšník, cukrář-cukrářka, řezník a SOŠ.

2. ročník

(1 hodina týdně, celkem 33 hodin)

1. Zopakování některých ustanovení zákona o provozu na pozemních komunikacích vztahující se k chodcům jako např. (užívání chodníku, chůze po levé krajnici nebo na levém okraji vozovky, jízda na kolečkových bruslích, přechod pro chodce, řízená křižovatka, přecházení křižovatky mimo přechod, provoz v obytné a pěší zóně).
2. Technické požadavky na jízdní kola, potahová vozidla a ruční vozíky. Jejich povinné vybavení (dvěma na sobě nezávislými účinnými brzdami, zadní odrazkou červené barvy, přední odrazkou bílé barvy, odrazkami oranžové barvy na obou stranách pedálů...).

Vybavení jízdního kola pro jízdu za snížené viditelnosti (světlometem svítícím dopředu bílým světlem, zadní svítilnou červené barvy, zdrojem elektrického proudu zajišťující svítivost světel).

Doporučené vybavení (zvonek, kryt řetězu, blatníky).

Technické podmínky (volné konce trubky řídítek musí být pečlivě zaslepeny, zakončení ovládacích páček brzd musí být obaleny nebo hrany správně zakřiveny, matice nábojů kol musí být uzavřeny, pneumatiky a ráfky nesmí vykazovat trhliny, praskliny a jiné deformace).

3. Jízda na jízdním kole  
Cyklista mladší 15 let je povinen za jízdy použít ochrannou přilbu schváleného typu a mít ji nasazenou a řádně připevněnou na hlavě.  
Dítě mladší 10 let smí na silnici jet na jízdním kole jen pod dohledem osoby starší 15 let, to neplatí pro jízdu na chodníku, cyklistické stezce a v obytné a pěší zóně.  
Na jednomístném jízdním kole není dovoleno jezdit ve dvou, je-li však jízdní kolo vybaveno sedadlem pro přepravu dítěte, smí osoba starší 15 let vézt osobu mladší 7 let.  
Cyklista nesmí jet bez držení řídítek, držet se jiného vozidla, vést za jízdy druhé kolo, ruční vozík, psa a velké předměty.  
Dopravní značky, na které nesmí cyklista vjíždět – Zákaz vjezdu všech vozidel, Zákaz vjezdu jízdních kol, Zákaz vjezdu vyznačených vozidel, Dálnice, Stezka pro chodce, Pěší zóna.
4. Vjíždění na pozemní komunikaci.  
Při vjíždění na pozemní komunikaci musí dát řidič přednost v jízdě vozidlům.  
Nutný dostatečný rozhled, jinak zajistit pomoc způsobilé osoby.

5. Znamení o změně směru jízdy.  
Znamení je nutno dát vždy před započítím jízdního úkonu.  
Znamení dáváme směrovými světly nebo paží.
6. Svislé dopravní značky  
Stezka pro cyklisty, Jízda v jízdních pruzích, Vyhýbání, Zastavení a stání, Jednosměrný provoz, Zákaz zastavení, Zákaz stání, Zúžená vozovka, Přikázaný směr objíždění, Směrové šipky, Řadící pruhy, Přikázaný směr jízdy vpravo, vlevo, přímo, Zákaz odbočování vpravo, Křižovatka s vedlejší komunikací, Dej přednost v jízdě, Stůj, dej přednost v jízdě, Hlavní pozemní komunikace, Konec hlavní pozemní komunikace, Kruhový objezd....
7. Vodorovné dopravní značky
8. Světelné signály
9. Řízení provozu pokyny policisty

V každém tématickém celku se předpokládá využívání vizualizace ve formě nástěnných posterů a promítání videokazet, CD, DVD.

Ve třetím ročníku každého učebního oboru bude zařazen nepovinný předmět „**Motorová vozidla (příprava na autoškolu)**“, kde budou probírány předpisy o provozu vozidel, konstrukce motorových vozidel, jejich ovládání údržba, teorie řízení motorových vozidel a zásady bezpečné jízdy, zdravotnická příprava.

Dotace hodin – 1 hodina týdně.

Výuku předmětu motorová vozidla může provádět vyučující s platným osvědčením pro učitele řidičů motorových vozidel.